

A tanítás lehetőség, hogy a tanítványaimmal együtt tanuljak. Interjú Mhairi C. Beaton professzorral

Mhairi C. Beaton¹ – Kolosai Nedda²

¹Carnegie School of Education professzora M.C.Beaton@leedsbeckett.ac.uk

²ELTE Tanító és Óvóképző Kar docense, kolosai.nedda@tok.elte.hu

Mhairi C Beaton a Carnegie School of Education professzora. Tanárként dolgozott Skóciában, majd a mesterképzés befejezése után oktatóként csatlakozott az Aberdeeni Egyetemhez. Az Aberdeeni Egyetemen végzett munkája során a Inklúzív gyakorlat MA szaknak programigazgatója volt, és az Autizmus és tanulás MA szak oktatója lett. Mhairi az Aberdeeni Egyetemen szerezte Ph.D fokozatát is, értekezésében a tanulók tanulói identitását vizsgálta az általános iskolákban, és részt vett számos kutatási projektben, amelyek a tanárok fejlesztésére, befogadására és értékelésére fókuszáltak. Mióta csatlakozott a Carnegie School of Educationhoz, Mhairi számos nemzetközi kutatási projektet vezetett, amelyek a befogadásra, a tanárképzésre és a „tanulók hangjának” megjelenítésére összpontosítottak. Mhairi egyben a Leedsi Beckett Egyetem képviselője a Sarkkőri Egyetem közgyűlésében. Az alábbiakban a professzorral készült interjú szerkesztett változata olvasható.

Kulcsszavak: tanárképzés és tanulás, karriermotiváció, karrierszocializáció, befogadás

DOI: 10.37205/TEL-hun.2021.1.12

Kolosai Nedda: Nagyon szépen köszönöm, hogy vállaltad ezt az interjút! Arra szeretnék kérni, hogy képzelj el az életed egy utazásként, sétálj egy kicsit vissza ezen az úton egészen addig, amikor életedben először mentél iskolába. Emlékszel az első iskolai élményeidre?

Beaton, Mhairi C: Egy nagyon kicsi vidéki iskolába jártam a Skót-felföld északnyugati részén. Tizenegy éves koráig a falu összes tanulója ebbe az iskolába járt, később a 60 mérfölddel távolabbi városban kellett bentlakó diáknak lenniük, hogy középiskolába járhasanak. Amikor a falumban elkezdtem az iskolát, annak 16 tanulója volt, de mire elmentem, már csak nyolc. Az összes korosztály egy osztályteremben tanult, és emlékszem az első napomra: az összes tanuló külön asztalnál ült, két hosszú oszlopban. Hátul a legidősebb, elől a legfiatalabb tanuló. Én tehát az első sorban ültem, mellettem pedig a két oszlop közötti folyosó túloldalán a másik tanuló ült az én évfolyamomból.

Az első napomra az iskolában nem nagyon emlékszem. Azt mondják, sírtam, amikor anyám az iskola bejárati ajtajánál hagyott. Emlékszem viszont az első olvasókönyvemre: Janet és John volt a könyv címe, és szerettem, ha meséltek arról, hogy a minden oldal alján lévő kígyózó figurák szavakat jelképeznek. Emlékszem az első matematikakönyvemre is. Tízíg tanultunk meg számolni, és minden számhoz külön ábra tartozott kis dobozokban. Imádtam, hogy a számok szimmetriája és megbízhatósága mindig ugyanaz! Nagyon szerettem azt is, hogy ceruzával írhattam.

A nagyfiúk az osztályterem hátsó részében kissé megijesztettek, és leginkább az ebéd izgatott, mert a desszert kókuszos torta és forró puding volt.

Milyen volt az iskolatáskád, az iskolai felszerelésed?

Úgy emlékszem, egy nagyon hagyományos bőr iskolatáskám volt. Örömmel vittem haza az olvasókönyvemet minden este, hogy megmutassam a szüleimnek és a nagyszüleimnek. Nem kellett egyenruhát viselnünk, mert az iskola olyan kicsi volt, hogy csak egy tanterem volt benne. Nem volt tornaterem sem, de volt egy kis könyvespolc, és szerettem volna elolvasni azokat a könyveket.

Szerettél iskolába járni?

Azt hiszem igen, valószínűleg szerettem iskolába járni. Tetszett a tanulás és a könyvek. Nagyon szerettem a többi gyerekkel játszani, és kedveltem az első két tanáromat, ami jó volt, mert az elsővel két évig dolgoztunk együtt, a másodikkal három évig. Szerettem a piros-fehér biciklimmal iskolába menni, és szerettem, amikor havonta egyszer megjött a könyvtári furgon, mivel anyámmal együtt választhattam ki az új könyveimet.

Emlékszel azokra a tanáraidra, akik 6 és 12 éves korod között tanítottak – legalább az egyikükre?

Nem nagyon emlékszem az első tanítómra, csak arra, hogy biztonságérzetet kel-
tett, jelentékenynek tűnt, és tudta irányítani a nagyfiúkat.

A második tanárommal kapcsolatosan többre emlékszem. Addigra az öcsém is járt már iskolába, és természetesen egy osztályteremben volt velünk. A második tanárom inkább angol volt, mint skót, és nem beszélte az anyanyelvemet, a gael nyelvet, ami nagyon furcsának tűnt számomra. Szeretett velünk projekt munkát végeztetni, amiben különbözött az első tanáromtól, aki talán egy kicsit hagyományosabban tanított.

Emlékszel azokra a tanáraidra, akik 12 és 15 éves korod között tanítottak?

Középiskolás koromra egy nagy városba költöztünk, és az Inverness Royal Academy nevű gimnáziumba jártam. Imádtam az iskolában egyik teremből a másikba vándorolni a különböző órákra, és mindenféle tantárgyat tanulni. Minden tanár az egyetemi talárját viselte, és nagyon is tisztában voltunk azzal, milyen magas elvárásokat támasztanak velünk szemben minden területen – a tanulás, a sport és a személyes fejlődésünk terén egyaránt.

Általában nagyon jó hangulat uralkodott az órákon, hiszen a tanárok mindannyian elkötelezettek voltak a tantárgyaik iránt, és mindannyiunktól példamutató viselkedést vártak el. Ahogy egyre nagyobbak lettünk, jó kapcsolatok alakultak ki a tanárok és köztünk, diákok között, ami az iskola utáni kludélutánok jó hangulatát is megalapozta. Mindannyiunktól elvárták, hogy ezekhez csatlakozzunk: volt nyilvános vitakör, francia klub, sportklubok, zenekar, kórus stb.

Volt egy számodra emlékezetes oktató azok között, akik 14 és 19 éves korod között tanítottak?

17 éves koromban az Edinburgh-i Egyetemre kerültem angol irodalmat és filozófiát tanulni. 5-600 hallgató volt az első előadáson, és nem tudtam, hogy az előadó oktató a nagybátyám szomszédja. Reméltem, elbújhatok az előadóterem hátsó részében, de rögtön az első előadás kezdetén megkérdezte, jelen vagyok-e. Biztosan mélyen elpirultam.

Ő lett azonban a kedvenc előadóm, és egyben a záródolgozatom témavezető tanára is. Mindig elvesztette a beadott feladatainkat, dolgozatainkat a hazafelé tartó buszon, és szuperhosszú, többszínű sálát viselt, de annyira érdekes volt, ahogyan

előadott! Minden alkalommal gondolkodásra ösztönzött, kihívások elé állított bennünket!

Volt-e meghatározó, emlékezetes egyetemi professzorod? Hogyan emlékszel rá?

A legemlékezetesebb egyetemi professzorom Martyn Rouse volt. Ő volt a doktori témavezetőm. Egyetemi karrierje során alapvetően Cambridge-ben dolgozott az egyetemen, de Skóciába költözött, hogy elindítson és vezessen egy nagyon jelentős, inklúzióval foglalkozó tanárképzési-kutatási projektet.

Martynból csak úgy áradt a tudás, a nagylelkűség és a kedvesség. Bár nyugdíjba vonult, miközben én a doktori értékezésemet írtam, folytatta velem a munkát, és legalább annyira barátok lettünk, mint kollégák. 2021-ben hunyt el, hosszú betegség után. Nehéz arra gondolnom, hogy elment, és többé nem tudom felhívni, hogy tanácsot kérjek tőle. Akkor beszéltem vele utoljára, amikor professzorrá léptettek elő, és a családom után őt hívtam fel elsőként, hogy megosszam vele a jó hírt.

Mióta tanítasz egyetemen?

Az Aberdeen-i Egyetemen kilenc évet töltöttem, négy éve pedig a Leeds-i Beckett Egyetemen dolgozom.

Mik voltak, mik lehetnek a motivációid, mi inspirált a tanári pálya választására?

Édesanyám tanár volt, és mivel mindig is szerettem az iskolát, soha nem akartam más munkát végezni. Egyike vagyok azoknak a gyerekeknek, akik iskolást játszottak a babáikkal és a mackóikkal. A gimnáziumi tanáraink azt akarták, hogy orvos vagy ügyvéd legyek, de ezek a foglalkozások egyszerűen nem érdekelték.

Mesélj egy kicsit az egyetemedről! Kérlek, mesélj el egy konkrét történetet, ami az egyetemen történt veled!

A Carnegie Pedagógiai Intézet (Carnegie School of Education) a Leeds-i Beckett Egyetem része, amely új egyetemnek számít Észak-Angliában. Aberdeen után, ahol minden 600 éves volt, ki akartam próbálni egy új egyetemet, hogy lássam, milyen az, és milyen a tanárképzés egy más szakpolitikai kontextusban. Angliának és Skóciának külön oktatási rendszere van, így minden új volt számomra Leedsben, amikor megérkeztem.

A Carnegie Pedagógiai Intézet dékánja mindössze két éve dolgozott akkor az intézményben, és azért vették oda, hogy az oktatási és a kutatási tevékenységet megújítsa, színvonalát javítsa. Mindig hagyja, hogy a munkatársak új dolgokat próbáljanak ki, sokunkban megbízik annyira, hogy magunk dönthetünk az ügyeinkben. Az első héten, amikor ott dolgoztam, bedugtam a fejem az ajtaján, és azt kérdeztem: „Csatlakozhatunk az Sarkkörü Egyetemhez (The University of the Arctic)?” Igent mondott – bár nem ismerte az egyetemet –, mert bízott abban, hogy amit csinálok, az az iskola hasznára válik. Szerintem ez a fajta vezetési stílus nagyon különleges.

Milyen volt a kapcsolatod a kollégáiddal korábban, és milyen a jelenlegi kapcsolatod velük? Kérlek, mesélj el nekünk egy konkrét történetet ezzel kapcsolatban is!

Amikor még általános iskolákban tanítottam, mindig többre értékeltem a csapatmunkát, mint az egyedül végzett munkát. Úgy gondolom, a többi pedagógussal és pedagógiai asszisztenssel való együttműködés mindig lehetővé tette számomra, hogy a legjobb tanulási lehetőségeket biztosítsam az osztályaimban tanuló fiatalok számára. Ezt a megközelítést alkalmaztam mind az oktatói, mind a kutatói munkámban, amikor csatlakoztam az Aberdeeni Egyetem, majd később a Leedsi Beckett Egyetem oktatói gárdájához.

Jelenleg a munkám elsősorban a kutatási tevékenységre összpontosul. Úgy gondolom, az a tény, hogy minden projektünkben társvezetőként dolgozom, miközben a kutatási projektszempont tagjai között erős és dinamikus partnerséget építtek ki, a siker és az eredményes munka záloga. Ennek a munkamódszernek egyik példája az ESRC ADVOST-projektünk,¹ ahol a „tanulók hangját” mint pedagógiai eszközt alkalmazzuk egészen kisgyermekkel annak biztosítására, hogy a kínált tanulási lehetőségek alkalmasak legyenek az inklúzió elősegítésére. A projekt nem működne a két intézmény munkatársai által kialakított együttműködés nélkül: az elejétől kezdve együtt dolgozunk a módszerben rejlő lehetőségek feltárásán.

Milyen a kapcsolatod az egyetemi hallgatókkal? Kérlek, erről is mondj el egy konkrét történetet!

¹ Economic and Social Research Council

Jelenleg csak a doktoranduszaimmal dolgozom együtt. Témavezetője vagyok mind EdD,² mind PhD hallgatóknak – akik közül sokan munka mellett folytatják a tanulmányaikat, miközben teljes munkaidőben tanárként vagy oktatóként dolgoznak. Nagy megtiszteltetés, hogy ezeknek a hallgatóknak a témavezetője lehetek, nagyon élvezem, hogy látom a fejlődésüket, azt, ahogyan – gyakran – akadémiai kutatóként kiteljesednek.

Milyen kurzust, milyen területet szeretsz tanítani?

Bár jelenleg a tanítási tevékenységem leszűkül, mivel számos nemzetközi kutatási projektben veszek részt, egyetemi oktatóként úgy vélem, ha csak egy mód van rá, kutatói és oktatói munkámnak összhangban kell lennie, össze kell kapcsolódnia annak érdekében, hogy kölcsönösen megtermékenyítsék egymást. Ezért az én oktatói és kutatói munkám középpontjában egyaránt a pedagógusképzés, az inklúzió és a tanulók hangja áll.

Milyen témákat kutatsz jelenleg?

Több nagyon érdekes kutatási projektben is részt veszek. Különösen szeretek nemzetközi projektekben dolgozni, mert szélesíti a látókörömet, ha olyan kollégákkal dolgozhatok együtt, akik más nyelvi, kulturális és történeti közegből érkeznek.

Az egyik projekt, amelyben jelenleg részt veszek, azt szeretné feltárni, hogyan lehet nagyon kicsi gyermekek hangját mint pedagógiai eszközt használni kisiskolás korban. A finnországi Lappföldi Egyetem (University of Lapland) és a kanadai New Foundland államban található Memorial Egyetem (Memorial University) kutatói is ezt vizsgálják, de némileg eltérő megközelítéssel. Mindnyájan együtt dolgozunk az iskolában tevékenykedő tanítókkal, és a projekt keretén belül a különböző kutatócsoportok tagjai mind megosztják egymással kutatási és gyakorlati tapasztalataikat, ami rendkívül gyümölcsözőnek bizonyul.

Pályafutásod során mi volt a kedvenc kutatási témád?

Különösen érdekel a potenciálisan marginalizálódásra ítélt fiatalok oktatási tapasztalatainak vizsgálata és oktatásuk fejlesztése. Minden olyan kutatás, amely

² Pedagógiai doktori fokozat gyakorló pedagógusok számára, akik iskolavezetői szerepet szeretnének betölteni.

hozzájárul ahhoz, hogy a fiatalok jobb tapasztalatokat szerezzenek az oktatásban, megéri a munkát.

Kérlek, beszélj arról – mindazok fényében, amiket az imént említettél –, mi pedagógusi hivatásod jelentősége az életedben? Mit jelent számodra a pedagógia?

Egy olyan intézményben dolgozom, ahol a szakmailag irányadó kérdés az: „Mindен gyerek számára jól csinálom?” A fő célom iskolai és egyetemi szakemberként egyaránt az, hogy minden diák számára – mindenki számára – megfelelő legyen az oktatás. Ez jelentős kihívás, egyben jelentős jutalom is a szakmai tevékenységimbe fektetett munkáért.

Kérlek, fejezd be a metaforát!

A tanítás...

Beaton, Mhairi C: ...lehetőség, hogy tanítványaimmal együtt tanuljak.

A tanulás...

Beaton, Mhairi C: ...lehetőség arra, hogy elmémet új lehetőségek felé nyissam meg.

Nagyon szépen köszönöm az interjút!